

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

**Kratka informacija:
Prenos sjednica putem televizije u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji**

Podgorica, septembar 2017. godine

Broj: 11/2017

Klas. br: 00-52-4/17-

Datum: septembar 2017. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

Sadržaj

UVOD	4
1. Hrvatski sabor: Emitovanje sjednica parlamenta	4
2. Državni zbor: Emitovanje sjednica parlamenta.....	5
Izvori informacija	9

UVOD

Poštovanje prava građana na informisanje o svim pitanjima od značaja za stanje i djelovanje u pravnim i institucionalnim okvirima političkog sistema države jedan je od osnovnih postulata funkcionisanja savremenog demokratskog društva. Ovim postulatom obuhvaćeno je i pravo na dobijanje informacija o ključnim pitanjima i pravcima razvoja države i društva koji se definišu djelovanjem zakonodavne grane vlasti. Način donošenja zakona i drugih propisa, kao i razlozi sa njihovo donošenje ključne su informacije na koje građani imaju pravo. Istovremeno, parlament ima obavezu da do njih otvori put koristeći se nekim od mogućih modela informisanja. Informisanje javnosti o parlamentarnim aktivnostima obezbjeđuje se putem medijskog izvještavanja - štampanih i elektronskih medija, postavljanjem obavještenja na internet stranice datog parlamenta, *live streamingom* parlamentarnih sjednica, putem posebnog parlamentarnog TV kanala i/ili ugovorom o prenosu sjednica sa određenom TV kućom. Svakako, „javno emitovanje parlamentarnih aktivnosti doprinosi transparentnosti i odgovornosti institucija u svakoj demokratiji“¹.

U skladu sa zahtjevom za pripremu informacije u vezi sa postojanjem i funkcionisanjem parlamentarnog TV kanala i ugovorom o prenosu sjednica sa javnim servisom u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji, Istraživački centar je prikupio podatke predstavljene u nastavku dokumenta.

Shodno prikupljenim podacima, može se zaključiti da Hrvatski sabor i Državni zbor imaju parlamentarni TV kanal putem kojeg emituju sjednice i informišu javnost o aktivnostima parlamenta. **U Hrvatskoj**, osim parlamentarnog TV kanala koji u potpunosti prenosi plenarne sjednice, određene sjednice odbora i ostale parlamentarne događaje, državna televizija (HRT) prenosi određene djelove sjednica, na osnovu sporazuma sa Vladom koji se obnavlja na svakih pet godina. Za razliku od Hrvatske, **u Sloveniji** parlamentarni kanal funkcionise kao poseban nacionalni televizijski kanal u okviru javnog servisa (RTV Slovenija) i namijenjen je prenosu sjednica Državnog zbora i njegovih radnih tijela, ostalih parlamentarnih događaja, uključujući aktivnosti Državnog sveta i međunarodne aktivnosti parlamenta.

U Narodnoj skupštini **Srbije** ne postoji parlamentarni kanal. Narodna skupština Republike Srbije ima ugovor sa Radio-televizijom Srbije (RTS) za prenos sjednica Narodne skupštine i ova usluga se plaća godišnje u dvije rate.

Naredna dva poglavlja sadrže detaljnije informacije u vezi sa ovom tematikom u Hrvatskoj i Sloveniji.

1. Hrvatski sabor: Emitovanje sjednica parlamenta

Plenarne sjednice Hrvatskog sabora prenose se uživo putem interneta, odnosno na zvaničnoj internet stranici te institucije. Takođe, državna televizija prenosi određene djelove plenarnih sjednica, dok se sjednice koje se tiču najvažnijih pitanja, poput usvajanja godišnjeg budžeta, najčešće prenose u cjelosti. Naime, Hrvatska radio televizija (HRT) je, na osnovu sporazuma sa Vladom, koji se obnavlja na svakih pet godina, pravno obavezana da prenosi plenarne sjednice Parlamenta, ali u tom sporazumu nije definisano u kojoj

mjeri, tako da odabir i dužina prenosa sjednica zavise od uređivačke politike. Što se tiče službe Parlamenta, javnim emiterima (tj. HRT-u) su kao podrška na raspolaganju šef Službe za medije, TV-tehničar i šef IT sektora. Takođe, državna radio-televizija ima svoje prostorije u zgradi Parlamenta, uključujući radijski studio i mjesto za televizijske izvještaje uživo.²

Osim toga, Parlament Hrvatske od 2007. godine ima sopstveni televizijski kanal („Saborska TV“), koji prenosi plenarne sjednice u cjelosti, kao i određene sjednice odbora i druge parlamentarne događaje, s tim što plenarne sjednice imaju prioritet nad drugim sadržajima.³ Parlamentarni TV kanal prenose sjednica vrši putem televizije, kao i preko interneta (*live stream, video-on-demand i youtube* kanal).⁴ Ne postoje posebne odredbe kojima se regulišu aktivnosti parlamentarnog televizijskog kanala Parlamenta Hrvatske. S obzirom na to da parlamentarni TV kanal nije posebno pravno definisan, moguća je njegova saradnja sa producentskim kompanijama na stvaranju originalnih programskih sadržaja.⁵ Za proizvodnju sadržaja i programsku šemu zadužena je Služba za medije. Osoblje Parlamentarne televizije čine dva zaposlena u Službi za medije, dok u slučaju tehničkih problema Parlament angažuje kompaniju koja takođe vrši održavanje prenosnog sistema.

2. Državni zbor: Emitovanje sjednica parlamenta

Državni zbor je u periodu od 2002. do 2008. godine samostalno emitovao plenarne sjednice koje su bile dostupne isključivo putem *web streaminga*, dok su zainteresovane medijske kuće, takođe, imale mogućnost da ih emituju bez nadoknade.

Usvajanjem Zakona o radio-televiziji Slovenije⁶ 2005. godine predviđeno je uvođenje posebnog nacionalnog televizijskog kanala namijenjenog emitovanju sjednica Državnog zbora i sjednica radnih tijela, kao i potpunom informisanju javnosti o svim parlamentarnim aktivnostima.

Stoga je u 2006. godini, u skladu sa navedenim Zakonom, slovenačka nacionalna televizija počela da emituje uživo sjednice radnih tijela, a kasnije, 2008. godine i plenarne sjednice. Državni zbor od tada nema sopstvenu produkciju, a prema Zakonu o radio-televiziji Slovenije „parlamentarni kanal“ ([RTV SLO 3](#)) dio je javne ustanove RTV Slovenija, čiji je osnivač država.

Parlamentarni kanal (RTV SLO 3)

Funkcionisanje kanala RTV SLO 3, odnosno parlamentarnog kanala, uređeno je Zakonom o radio-televiziji koji predviđa da javni servis, pored ostalih kanala, obuhvata i posebni nacionalni televizijski kanal namijenjen prenosu sjednica Državnog zbora i njegovih radnih tijela i emitovanju snimaka sjednica u slučaju kada nije moguće sjednice prenositi uživo i ima za cilj pružanje sve obuhvatnih informacija javnosti u vezi sa svim ostalim parlamentarnim događajima, uključujući aktivnosti Državnog sveta, međunarodne

² ECPD Request No. 3057 *Parliamentary Broadcasting*, February 2016.

³ ECPD Request No. 2698 *Parliamentary TV Channel*, December 2014.

⁴ ECPD Request No. 3057 *Parliamentary Broadcasting*, February 2016.

⁵ ECPD Request No. 2698 *Parliamentary TV Channel*, December 2014.

⁶ Zakon o Radioteleviziji Slovenija (*Uradni list RS*, št. 95/05, 109/05, 105/06, 26/09, 9/14) - neuradno prečišćeno besedilo št. 4 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461> (5.9.2017)

aktivnosti parlamenta, konsultacije koje organizuju Državni zbor i njegova radna tijela ili Državni svet i ostale aktivnosti u vezi sa vršenjem ustavnih ovlašćenja parlamenta.

Produkcija parlamentarnih sadržaja i emitovanje (prenos ili emitovanje snimaka), kao i post-produkcija parlamentarnih sadržaja u nadležnosti su RTV Slovenije.

Izuzev prenosa sjednica i ostalih događaja u parlamentu, RTV SLO 3 ima i originalnu produkciju programa (intervjui, okrugli stolovi, komentari i sl), objavljuje izvještaje iz drugih institucija (konferencije za štampu u Vladi i ostalim institucijama) i izvještaje o aktivnostima Evropskog parlamenta. Takođe, RTV SLO 3 ima sopstvene emisije, između ostalog, emisiju „Satirično oko” koja na satiričan način komentariše događaje u Državnom zboru.

Za parlamentarni kanal zaduženi su zaposleni u RTV Slovenija i to:

- 15 novinara (među njima su tri urednika i tri zamjenika urednika) koji, takođe, uređuju video materijal;
- tri snimatelja;
- četiri direktora;
- dva organizatora;
- dva tehničara zadužena za emitovanje.

Novinari i urednici RTV Slovenije i ostali koji su direktno uključeni u stvaranje i produkciju programa prilikom obavljanja posla u obavezi su da:

- poštuju princip istinitosti, nepristrasnosti i integriteta informacija;
- poštuju ličnost i dostojanstvo čovjeka;
- poštuju princip političke ravnoteže i pluralizma;
- poštuju princip ustavnosti i zakonitosti prilikom formulisanja programa, uključujući zabranu promocije kulturnih, vjerskih, seksualnih, rasnih, etničkih ili drugih oblika netolerancije;
- obezbijede nepristrasne i sveobuhvatne informacije tako da građani imaju mogućnost da slobodno formiraju mišljenje;
- poštuju princip političke nezavisnosti i samostalnosti novinara;
- promovišu profesionalnu etiku novinara i dosljednu razliku između informacija i komentara u novinarskim izvještajima;
- zaštite djecu i mlade od sadržaja koji bi mogli štetno uticati na njihov mentalni i fizički razvoj, te poštuju univerzalne ljudske vrijednosti.

Rejting i gledanost programa

Parlamentarni kanal je moguće gledati putem kablovske i satelitske televizije, pri čemu ne postoje informacije o broju gledalaca. RTV SLO 3 je šesta najgledanija televizija u Sloveniji u odnosu na sve strane i nacionalne komercijalne i druge TV kanale.

Sjednice Parlamenta imaju prednost u odnosu na sve druge događaje. Stoga, rejting varira i zavisi od nekoliko faktora: zavisno od toga da li se sjednica emituje uživo ili je u pitanju snimljena sjednica, koja su pitanja na dnevnom redu sjednice, da li se značajan događaj odvija u političkoj areni ili u njoj vlada zatišje.

Tabela: Rejting u periodu januar-oktobar 2010-2014⁷

Period	Rejting		Udio
	%	Broj gledalaca	
Jan. - Okt. 2010	0,3%	5.700	2%
Jan. - Okt. 2011	0,5%	9.200	3%
Jan. - Okt. 2012	0,5%	9.700	3%
Jan. - Okt. 2013	0,4%	6.900	2%
Jan. - Okt. 2014	0,3%	6.000	2%

Ugovor sa RTV SLO 3

Kada je RTV SLO 3 preuzela emitovanje od Državnog zbora, između njih je potpisan Ugovor o saradnji u oblasti uživo emitovanja sjednica Zbora i sjednica njegovih radnih tijela u svrhu djelovanja posebnog kanala nacionalne televizije⁸. Ugovorom je definisan način saradnje na operativnom nivou.

U sklopu Ugovora se, između ostalog, ističe da Državni zbor treba da poštuje slobodu medija i nezavisnu politiku uređivanja programa, što znači da je donošenje odluka o vrsti emitovanja (uživo emitovanje, ili video snimanje sjednica radnih tijela), kao i kreiranje programa u potpunoj nadležnosti RTV SLO 3.

RTV SLO 3 unaprijed obavještava Zbor o opsegu planirane produkcije, dok je stvaranje programa koji se zasnivaju na toj produkciji u isključivoj nadležnosti RTV SLO 3.

Ugovorom o saradnji u oblasti emitovanja predviđeno je da RTV SLO 3 obezbjeđuje produkciju svih plenarnih sjednica Zbora i produkciju sjednica radnih tijela koji su najavljeni. Osnovni vodeći princip formiranja programa je da su informacije vrlo važne i nove. Stoga, u skladu sa prioritetom, emitovanje sjednica je praćeno emitovanjem različitih press konferencija i izjava za javnost koji se održavaju u Zboru ili Vladi ili u okviru drugih institucija. RTV SLO 3 emituje različite konferencije, konsultacije i druge događaje koji se održavaju u Zboru ili negdje drugo.

Na internet stranici RTV SLO 3 istaknuto je da je osnovna misija RTV SLO 3 emitovanje sjednica Zbora i sjednica njegovih radnih tijela, kao i obezbjeđenje sveobuhvatnih informacija o dešavanjima u Zboru, Državnom svetu i Evropskom parlamentu. U cilju potpunog informisanja javnosti, RTV SLO 3, takođe, emituje vijesti RTV SLO 1 i RTV SLO 2, vijesti koje pripreme Slovenci u Italiji i dokumentarne programe iz arhiva RTV SLO.

Najmanje polovina sjednica radnih tijela i drugih događaja koji se održavaju u Parlamentu ne mogu biti uživo emitovani, pa se takvi događaji snimaju zajedno sa programom vijesti i pripremaju za posebno emitovanje. Budući da Zbor želi da gledaocima pruži ažurirane informacije o političkom razvoju u Zboru na dnevnoj osnovi, te zbog nepredvidivosti

⁷ Uzorak je pokrio 450 domaćinstava sa članovima preko 4 godine starosti.

⁸ *Agreement on cooperation in the field of live broadcasts of sessions of the National Assembly and meetings of its working bodies for the purposes of the special national television channel.*

dogadaja u Zboru, programska šema RTV SLO 3 je potpuno otvorena i prilagođena trenutnom razvoju po satu.

Mogućnosti oglašavanja, TV studiji u Zboru, zaposleni, finansiranje

Parlamentarni kanal informiše javnost o svim aktuelnim političkim događajima i u drugim državnim institucijama. Oglašavanje na ovom kanalu je ograničeno, maksimum tri minuta po danu.

U cilju realizacije direktnih prenosa, Zbor je osposobio dva televizijska studija u svojim prostorijama sa svom neophodnom infrastrukturom koju koriste zaposleni RTV SLO 3. Studiji su povezani sa audio studijom Zbora koji obezbjeđuje zvuk za emitovanje. Takođe, Zbor obezbjeđuje RTV SLO 3 i dvoma komercijalnim TV kanalima svu infrastrukturu neophodnu za uživo emitovanje iz hola ispred plenarne sale ili hola ispred galerije plenarne sale. Soba za *press* konferenciju RTV SLO 3 omogućava uživo emitovanje, dok druge medijske kuće mogu direktno da preuzimaju zvuk.

Parlamentarni program u potpunosti pripremaju zaposleni RTV SLO 3. Ipak, blisko saraduju sa zaposlenima u audio studiju Zbora koji, pored drugih zadataka, obezbjeđuju zvuk za emitovanje sjednica. Audio studio Zbora, koji predstavlja dio Odsjeka za razvoj informacionog sistema, čini šest zaposlenih.

Ne postoji posebna kategorija fondova u budžetu Parlamenta koja je namijenjena parlamentarnom TV kanalu. Ipak, Zbor obezbjeđuje odgovarajuće prostorije sa relevantnom opremom (kamerama, adekvatnim svjetlom, mjestima za uživo emitovanje i slično) u cilju olakšavanja uživo TV emitovanja.⁹

⁹ ECPRD Request No. 2698 *Parliamentary TV Channel*, December 2014.

Izvori informacija

BussinesDictionary.com,
<http://www.businessdictionary.com/definition/social-advertising.html> (5.9.2017)

Currency Convertor Oanda <https://www.oanda.com/currency/converter/> (5.9.2017)

ECPRD Request No. 2698 *Parliamentary TV Channel*, December 2014.

ECPRD Request No. 3057 *Parliamentary Broadcasting*, February 2016.

The challenge of broadcasting parliamentary proceedings, IPU-EBU-ASGP, 2007, str. 2 http://www.ipu.org/PDF/publications/ebu_en.pdf (6.9.2017)

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (*Uradni list RS, št. 95/05, 109/05, 105/06, 26/09, 9/14*) - neuradno prečiščeno besedilo št. 4
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461> (5.9.2017)